

МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
ОДЕСЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ ЕКОНОМІЧНИЙ УНІВЕРСИТЕТ

Кафедра економічного аналізу

Допущено до захисту
Завідувач кафедри

(підпис)
“ ____ ” _____ 201__ р.

КВАЛІФІКАЦІЙНА РОБОТА
на здобуття освітнього ступеня магістра

зі спеціальності 071. «Облік і оподаткування»

за магістерською програмою професійного спрямування
«Аналіз бізнес-процесів у підприємництві»

на тему: «Теоретичні та практичні аспекти обліку, аудиту та аналізу
запасів» на прикладі ТОВ «Цемент»

Виконавець:

студентка ОЕФ факультету

Єфімова М. О.

(прізвище, ім'я, по батькові)

/підпис/

Науковий керівник:

к.е.н., доц.

(науковий ступінь, вчене звання)

Подвальна Н. Е.

(прізвище, ім'я, по батькові)

/підпис/

ЗМІСТ

ВСТУП	4
РОЗДІЛ 1. ТЕОРЕТИЧНІ ЗАСАДИ ФОРМУВАННЯ ЗАПАСІВ У СИСТЕМІ ОЛІКОВО-АНАЛІТИЧНОГО ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ.....	7
1.1. Визначення поняття запаси та їх класифікація.....	7
1.2. Запаси як об'єкт обліку та їх оцінка	17
1.3. Дискусійні питання в межах обліково-аналітичних аспектів дослідження запасів.....	19
РОЗДІЛ 2. ОРГАНІЗАЦІЙНО-МЕТОДИЧНІ АСПЕКТИ ОБЛІКУ ТА АУДИТУ ЗАПАСІВ НА ТОВ «ЦЕМЕНТ» ТА НАПРЯМИ ЇХНЬОГО ВДОСКОНАЛЕННЯ.....	22
2.1. Документальне оформлення та особливості обліку надходження і вибуття запасів на ТОВ «Цемент».....	22
2.2. Планування та методика проведення аудиту запасів на ТОВ «Цемент».....	30
2.3. Існуючі недоліки та шляхи вдосконалення обліку та внутрішнього аудиту запасів на досліджуваному підприємстві.....	36
РОЗДІЛ 3. ЕКОНОМІЧНИЙ АНАЛІЗ ЯК ІНСТРУМЕНТ ПОЛІПШЕННЯ ЕФЕКТИВНОСТІ ВИКОРИСТАННЯ ЗАПАСІВ НА ТОВ «ЦЕМЕНТ».....	39
3.1. Галузеві особливості функціонування вітчизняних підприємств цементної галузі.....	39
3.2. Аналіз динаміки, складу та структури запасів на ТОВ «Цемент».....	42
3.3. Аналіз ефективності використання виробничих запасів на ТОВ «Цемент».....	44

3.4	Аналіз ділової активності на ТОВ «Цемент».....	49
3.5.	Кореляційно-регресійний аналіз використання виробничих запасів на ТОВ «Цемент».....	52
ВИСНОВКИ.....		57
Список використаних джерел.....		59
Додатки.....		65

ВСТУП

Актуальність теми. На сьогоднішній день на виробничих підприємствах України важлива роль надається оптимальному та ефективному використанню їх оборотних активів, зокрема це є запаси. Проблема обліку та аналізу запасів, на сьогодні приділяють особливої уваги і актуальності так як, існує потреба у швидкій та достовірній інформації. Процес відображення їх в обліку, який складався роками не задовольняє інформацією управлінський персонал. Тому у сучасні часи важливим є вирішення питання пристосування сьогоденної системи обліку запасів на підприємствах до вимог оперативності та достовірності надання інформації для потреб управлінського персоналу з метою раціоналізації управління такими активами та підвищення ефективності діяльності суб'єктів господарювання в цілому.

Висвітлення проблем теоретичних, методичних та практичних питань пов'язаних з обліком та аудитом операцій із запасами, приділяли вітчизняні вчені: Атамас П.Й., Бутинець Ф.Ф.[12], Буфатіна І.В., Гринів Б.В., Зоріна О.А., Костюченко В.І., Крутова А.С., Максимова В.Ф., Ніконович Г.І., Нестеренко О.О., Хоменко Н.В. Серед зарубіжних економістів цим дослідженням присвятили свої наукові праці такі науковці, як: Маркс К., Лантоні Р., Мазаракі А.В., Ріса Дж., Тейлор В.Н., Хендерксен Е.С.

Мета і завдання дослідження. Метою роботи є дослідження і вивчення теоретичних і практичних засад обліку, аудиту та аналізу запасів, розробка та надання рекомендацій по поліпшенню ефективності використання. Для цього необхідно вирішити декілька завдань:

- запаси як об'єкт обліку, аудиту та аналізу;
- класифікація та оцінка запасів;
- галузеві особливості функціонування вітчизняних підприємств цементної галузі;
- розрахувати аналіз складу та структури запасів підприємства;

- визначити аналіз ефективності використання запасів;
- провести кореляційно-регресійний аналіз використання запасів.

Об'єкт і предмет дослідження. Предметом є методика ведення облік, аудиту та аналізу запасів на виробничому підприємстві. Об'єктом є діюча практика обліку, аудиту та аналізу запасів на ТОВ «Цемент».

ТОВ «Цемент» є правонаступником Одеського цементного заводу, створеного в 1965 році.

Головним напрямком діяльності ТОВ «Цемент» є виробництво та реалізація цементу: портландцемент та шлаковий цемент.

Компанія виготовляє високоякісну та конкурентоспроможну продукцію, представлену у таблиці та графіку.

Можна сказати, що завод працює не на повну потужність. Найбільший попит має цемент марки ПЦ ІІ / Б-ІІІ-400 – питома вага його становить 48 – 59%.

До складу ТОВ «Цемент» входять такі основні виробничі відділи: кар'єр, дроблення сировини, помел шламу, помел вугілля, випал клінкеру, сушка шлаку, помел цементу, упаковка, експедиція.

В складі ТОВ «Цемент» маютьсся такі обслуговуючі відділи: відділ технічного контролю та управління якістю, склад матеріалів, енерго-механічна служба, відділ логістики (автотранспортний і залізничний ділянки), відділ екології і ТБ, відділ постачання, генеральна дирекція, адміністративно-виробнича дирекція, адміністративно-фінансова дирекція, комерційна дирекція.

Бухгалтерський облік на ТОВ «Цемент» здійснюється бухгалтерією, яка є самостійним структурним підрозділом, що підпорядкований головному бухгалтеру та фінансовому директору. Штат бухгалтерії складається з п'яти осіб.

На підприємстві повністю автоматизовано бухгалтерський облік і використовується програма «1С:Підприємство» версії 7.7. Конфігурація

продукту, зберігаючи всі можливості програм системи забезпечує інтегроване ведення обліку: єдину систему нормативно-довідкової інформації, автоматичне відображення операцій і розрахунку заробітної плати в бухгалтерському обліку. Також використовується програма MEDOC та БОСС-Кадровик (Додаток А).

Інформаційною базою дослідження є: законодавчі та нормативно-правові документи, що регламентують бухгалтерський облік, аналіз та аудит, наукові праці вітчизняних та зарубіжних вчених-економістів, видань з питань бухгалтерського обліку, аудиту та аналізу щодо операцій з запасами, первинні документи, облікові реєстри.

Методи дослідження. Для вивчення теоретичної та практичної частини дипломної роботи, було використано наступні методи дослідження: спостереження, порівняння, рахунок, вимірювання, експеримент, узагальнення, абстрагування, формалізація, аналіз і синтез, індукція і дедукція, аналогія, моделювання, ідеалізація, ранжирування, а також аксіоматичний, гіпотетичний, історичний і системні методи.

Висновки

У даній магістерській роботі було розглянуто визначення поняття запасів їх класифікацію та оцінку зі сторони бухгалтерського та економічного трактування, за ПСБО та МСФЗ, розглянуто та проаналізовано ефективність використання запасів, перспективи розвитку та впровадження деяких шляхів вдосконалення функціонування на ТОВ «Цемент»:

1. Для того, щоб стабільно здійснювати процес виробництва, потрібні постійні оборотні засоби в матеріальній формі. Так, ТОВ «Цемент» повинне мати в необхідній кількості сировини та матеріалів для виробництва портландцементу та шлакопортландцементу: добавку шлаку ПЦ ІІ / А-Ш-500, добавку шлаку ПЦ ІІ / А-Ш-400, СС ШПЦ 400-Д60, СС ПЦ 400-Д20, при їх використанні збільшуються витрати на виробництво, результатом якого є створення готової продукції, збільшиться обсяг реалізації та у майбутньому дохід.

2. Поліпшенню ефективності облікового процесу щодо запасів сприятиме впорядкування первинної документації, підвищення ще більшого рівня автоматизації обліково-обчислювальних робіт, забезпечення суворого порядку приймання, зберігання й витрачання запасів. Представляється доцільною розробка єдиної форми документа на списання запасів, призначеної для комп'ютерної обробки.

3. Узгодження механізмів бухгалтерського і податкового обліку запасів; обґрунтування системи обліку матеріальних витрат на освоєння нової техніки і технології виробництва; чітка організація обліково-контрольних процедур руху запасів підприємств (застосування заходів контролю та оперативного регулювання процесів утворення запасів)

4. Підприємству необхідно переглядати свої витрати та нарощувати обсяг реалізації продукції з метою збільшення чистого прибутку та рентабельності продажу. За рахунок цього відбудеться позитивний вплив на

прибутковість оборотного капіталу. Аналізоване підприємство має змогу збільшити обсяг виробництва продукції за умови доведення матеріаломісткості продукції до рівня попереднього року. Таким чином, підприємство протягом 2013-2015 років має нормальний фінансовий стан, тобто для забезпечення запасів була нестача власних оборотних коштів, та вже у 2016 році підприємство вже має кризовий фінансовий стан, це означає, що для забезпечення запасів не вистачає “нормальних” джерел їх формування і підприємству загрожує банкрутство.

5. Щодо підвищення ефективності виробництва, доцільно запропонувати перейти з «мокрого» способу виробництва на більш сучасний спосіб виробництва «сухий» або «напівсухий» («комбінований»). При «мокрому» процес починається з подрібнення вапняку. Великі шматки породи (до одного метра в діаметрі) перемелюють в кілька етапів, домагаючись того, щоб окремі «гранули» були не більші сантиметри. Глину також подрібнюють у дробарках, а потім переміщають у спеціальні бовтанки. Потім обидва перемелених компонента зустрічаються на сировинний млині, де і піддаються спільному перемелюванню. А при «сухому» способі виробництва процес виготовлення починається з дроблення вапняку та глини. Отриману «заготовку» необхідно висушити - це робиться у спеціальних сепараторах, де її вологість доводиться до одного відсотка. Сучасне виробниче обладнання дозволяє разом не тільки сушити, а й одночасно і подрібнювати порошок, що дозволяє добитися максимально можливої однорідності складу. Відповідно, бачимо, що при даному переході за одного способу виробництва на інший значно скоротиться витрати на енергетичні та матеріальні ресурси та, що не мало важливо, при «сухому» способі виробництва стає більш екологічним.

6. За аналізований період на підприємстві відбулось збільшення оборотних активів за рахунок збільшення запасів, дебіторської заборгованості,

та грошових коштів та їх еквівалентів. У свою за рахунок зменшення інших оборотних активів.

Підприємству довелося додатково вилучити з обороту із-за уповільнення оборотності оборотних коштів, крім того, підприємство додатково залучило до обороту. За рахунок уповільнення оборотності кредиторської заборгованості.

Підприємство протягом 2013-2015 років має нормальний фінансовий стан, тобто для забезпечення запасів була нестача власних оборотних коштів, та вже у 2016 році підприємство вже має кризовий фінансовий стан, це означає, що для забезпечення запасів не вистачає “нормальних” джерел їх формування і підприємству загрожує банкрутство.

Список використаних джерел

1. Аналітичне забезпечення прийняття управлінських рішень: Навчальний посібник – Одеса: ОНЕУ, 2016 – 105 с.
2. Бутинець Ф. Ф. Аудит: Підручник для студентів спеціальності «Облік і аудит» вищих навчальних закладів. – 3-тє Бойцова М., Маханько О. – Усе про облік запасів. – Х.: Фактор, 2006. -278с.
3. Бухгалтерський фінансовий облік : підручник для студентів спеціальності «Облік і аудит» вищих навчальних закладів / [Ф. Ф. Бутинець та ін.]. – Житомир : ПП «Рута», 2009. – 912 с.
4. Бланк И. А. Финансовый менеджмент : учебный курс / И. А. Бланк. – К. : Ника-Центр, Эльга, 2001. – 528 с.
5. Безруких П. С. Бухгалтерский учет / П. С. Безруких. – М. : Бухгалтерский учет, 2002. –719 с.
6. Бурдейна Л. В. Облік та оцінка виробничих запасів у інформаційній системі підприємства : автореф. дис. на здобуття наук. ступеня канд. ек. наук : спец. 08.00.09 "бухгалтерський облік, аналіз та аудит (за видами економічної діяльності)" / Бурдейна Л.В. - Львів, 2015. - 23 с
7. Ворхлік В.Р. Облік і контроль виробничих запасів та аналіз ефективності їх використання на підприємстві / В. Р. Ворхлік. // INNOVATIVE VIEWS OF YOUNG SCIENTISTS _2016. - 2016. - № 19. - С. 9-18
9. Головацька С.І. Особливості обліку та оцінки виробничих запасів підприємств / С.І. Головацька, Л.В. Бурдейна // Глобальні та національні проблеми економіки. Електронне наукове видання. - Миколаїв, 2015. - Вип. 5. - С. 966-969.
10. Демченко, Т. А. Проблеми обліку виробничих запасів та напрями його вдосконалення на підприємстві / Т. А. Демченко, Л. А. Чвертко // Науковий журнал «Економічні горизонти». – 2017. – № 1(2). – С. 48–56.

11. Жолнер І.В. Фінансовий облік за міжнародними та національними стандартами: Навчальний посібник - К.: НУХТ, 2012. - 335 с.
12. Закон України «Про бухгалтерський облік та фінансову звітність в Україні» від 16.07.99 р. № 996-XIV.
13. Закон України «Про аудит фінансової звітності та аудиторську діяльність» № 2258-VIII від 21 грудня 2017 року.
14. Інструкція про застосування Плану рахунків бухгалтерського обліку активів, капіталу, зобов'язань і господарських операцій підприємств і організацій, затверджена наказом Мінфіну від 30.11.99 р. № 291.
15. Косова Т.Д., Сухарев П.М., Ващенко Л.О. та ін. Організація і методика економічного аналізу: Навч. посіб. - К.: Центр учбової літератури. - 2012. - 528 с. - С. 147-149
16. Лубенченко О. Організація обліку виробничих запасів на сучасному етапі / О. Лубенченко, В. Орловський. // Збірник наукових праць ДЕТУТ. Серія «Економіка і управління». - 2015. - № 33. - С. 274-282.
17. Мажуліна М. О. Аналіз виробничих запасів на підприємстві / М. О. Мажуліна. // "Управління розвитком". - 2013. - С. 53-56.
18. Максимова В.Ф. Бухгалтерський облік: навчальний посібник - Одеса: ОНЕУ, 2012. - 256 с. - С. 85-89.
19. Максимова В.Ф. Теоретичні та методологічні засади формування цілісної системи внутрішнього контролю в управлінні промисловим підприємством: автореф. на здобуття наукового ступеня доктора економічних наук: спец. 08.06.04 - «Бухгалтерський облік, аналіз та аудит» / В.Ф. Максимова - Київ, 2006. - С. 36.
20. Малюга Н. М. Шляхи удосконалення оцінки в бухгалтерському обліку: Теорія, практика, перспективи / Н. М. Малюга. – Житомир: ЖІТІ, 2007. – 384 с.

21. Мельнікова К.С. Напрями удосконалення методів і процедур аудиту виробничих запасів на прикладі макаронної фабрики / К.С. Мельнікова // Економічні студії. – 2014. - №1(1). - С. 13-18.

22. Овсійчук О.В. Удосконалення організації обліку виробничих запасів / О. В. Овсійчук // Управління розвитком. - 2014. - № 9. - С. 81-83. - Режим доступу: http://nbuv.gov.ua/j-pdf/Uproz_2014_9_35.pdf

23. Очеретько, Л. М. Удосконалення програми проведення внутрішнього аудиту виробничих запасів на підприємстві / Л. М. Очеретько, А. В. Федоряк // Сталий розвиток економіки. – 2013. – № 2. – С. 233–239.

24. Організація та методика економічного аналізу: Навч. посібник. – Одеса: ОНЕУ, ротапринт. – 2013. – 267 с.

25. Организация, планирование и управление производством на предприятиях пищевой промышленности / Р. В. Кружкова, В. А. Даеничева, С. С. Елагина и др. ; под ред. Р. В. Кружковой. – 5-е изд., перераб. и доп. – М. : Агропромиздат, 1985. – 495 с.

26. Податковий кодекс України від 02.12.2010 р. № 2755-VI.

27. Положення про документальне забезпечення записів у бухгалтерському обліку, затверджене наказом Мінфіну від 24.05.95 р. № 88.

28. Положення (стандарт) бухгалтерського обліку 7 «Основні засоби», затверджене наказом Мінфіну від 27.04.2000 р. № 92.

29. Положення (стандарт) бухгалтерського обліку 9 "Запаси" [Електронний ресурс]: Наказ Міністерства фінансів України 20.10.99 N 246 / Офіційний веб-портал Верховна Рада України. – Режим доступу: <http://zakon2.rada.gov.ua/laws/show/z0751-99>

30. Положення (стандарт) бухгалтерського обліку 12 «Фінансові інвестиції», затверджене наказом Мінфіну від 26.04.2000 р. № 91.

31. Положення (стандарт) бухгалтерського обліку 15 «Дохід», затверджене наказом Мінфіну від 29.11.99 р. № 290.

32. Положення (стандарт) бухгалтерського обліку 16 «Витрати», затверджене наказом Міністерства від 31.12.99 р. № 318.

33. Приймачок О. М. Облік виробничих запасів і аналіз ефективності їх використання: автореф. дис. канд. екон. наук: 08.06.04 / О.М. Приймачок; Київ. нац. екон. ун-т. – К., 2005. – 19 с.

34. Поплюйко А. М. Облік і аналіз використання виробничих запасів: автореф. дис. канд. екон. наук: 08.06.04 / А. М. Поплюйко; Київ. нац. екон. ун-т. – К., 2003. – 17 с.

35. Пігош В.А. Трансформація бухгалтерського обліку запасів в умовах гармонізації облікової системи державного сектору економіки до міжнародних стандартів/ В.А. Пігош // Облік і фінанси. - 2014. - № 4. - С. 54-63.

36. Пуголовкіна М. О. Сутність виробничих витрат та їх облік на підприємстві [Електронний ресурс] / М. О. Пуголовкіна // УДК:657.471. - 2014. - Режим доступу до ресурсу: <http://www.repository.hneu.edu.ua/jspui/bitstream/123456789/8188/1>.

37. Рибалко, О. М. Вдосконалення обліку виробничих запасів / О. М. Рибалко // Держава і регіони. Серія «Економіка та підприємництво». – 2008. – № 3. – С. 210–215.

38. Савицька Г. В. Економічний аналіз діяльності підприємства [Електронний ресурс] / Г. В. Савицька // 3. - 2015. - Режим доступу до ресурсу: http://pidruchniki.com/1494051141343/ekonomika/analiz_vikoristannya_materialnih_resursiv#81.

39. Стасишен М.С. Методологія та організація обліку, аналізу та аудиту використання виробничих матеріальних запасів / М. С. Стасишен, А. М. Лисенко // Збірник наукових праць Державного економіко-технологічного університету транспорту. Сер.: Економіка і управління. - 2014. - Вип. 28. - С. 250-254.

40. Сьомченко В.В. Роль внутрішньогосподарського контролю використання виробничих запасів на підприємстві / В.В. Сьомченко // Держава і регіони. Серія: Економіка та підприємництво.- 2013 р. - № 3 (72). - С. 130-132.

41. Сиротюк Г. Методичні особливості аудиту виробничих запасів Г. Сиротюк, К. Сиротюк // Вісник Львівського національного аграрного університету. Серія : Економіка АПК. - 2015. - № 22(1). - С. 92-97.

42. Скорба О.А. Методика аудиту виробничих запасів / О.А. Скорба // - [Електронний ресурс]. – Режим доступу:
http://www.rusnauka.com/10_DN_2014/Economics/7_164604.doc.htm

43. Скорба О.А. Організація проведення аудиту виробничих запасів / О.А. Скорба // [Електронний ресурс]. Режим доступу: http://www.rusnauka.com/9_ND_2014/Economics/7_164138.doc.htm

44. Скрипник М.І. Удосконалення організації і методики аудиту виробничих запасів на підприємстві / М.І. Скрипник, О.О. Григоревська, Н.Й. Радіонова // Проблеми теорії та методології бухгалтерського обліку, контролю і аналізу. – 2016. - Вип. 2–3 (35). – С. 378-398.

45. Ткаченко Н.М. Бухгалтерський (фінансовий) облік, оподаткування і звітність: підручник / НМ. Ткаченко. - 6-те вид., доповнене і перероблене - К.: Алерта, 2013. - 982 с.

46. Утенкова К. О. Аудит: Навчальний посібник. – К.: Алерта, 2011. – 408 с. - [Електронний ресурс]. - Режим доступу: <http://westudents.com.ua/glavy/5334-metodika-audit-virobnichih-zapasv.html>

47. Фабіянська В.Ю. Облікова політика сільськогосподарських підприємств // В.Ю. Фабіянська / Економіка АПК. – 2006. - № 12. – С. 105-110.

48. Харченко Ю. А. Кореляційно-регресійний аналіз обсягів збуту продукції промислового підприємства / Ю. А. Харченко. // Економічний простір. - 2014. - № 86. - С. 214-223.

49. Чейз Р. Б. Производственный и операционный менеджмент : пер. с англ. / Р. Б. Чейз, Н. Дж. Эквилайн, Р. Ф. Якобс. – 8-е изд. – М. : Вильямс, 2001. – 704 с.

50. Швець В. Г. Теорія бухгалтерського обліку : підручник / В. Г. Швець. – 2-ге вид., переробл. і доповн. – К.: Знання, 2006. – 525 с.

51. Янковий О. Г. Математико-статистичні методи і моделі в управлінні підприємством / О.Г. Янковий. - Одеса: ОНЕУ, 2014 - 250 с.